

KEZD ŐSZÜLNI A NYÁR
IRODALMI SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

Pedagógus ötlettár

3-4. osztály

Szeptember, Október, November

Kedves Kollégánk!

Hogy a kezében tartod a 3-4. osztályos tanulók számára készült szöveggyűjteményhez kapcsolódó *Ötlettár*-t, már ez is jelzi, milyen fontos számodra az irodalom tanítása, a gyerekek olvasóvá nevelése, amelyhez új utakat, ötleteket keresel. *Ötlettárunk* pontosan erre szolgál. Ha szereted az irodalmat, ha nem ijedsz meg az új dolgoktól és megközelítésektől, ráadásul szorult beléd jó adag játékkedv és kreativitás, akkor ez az anyag neked való. Ha úgy véled, hogy az iskolai munka nem csupán tantárgyak „letanítása”, hanem az egyik legcsodálatosabb művészet, amely során a gyerekek személyiségét fejlesztjük, akkor szintén neked való ez a tananyag. Ha szeretsz komplex módon gondolkodni, és hiszel abban, hogy a gyerekek kreativitása csodákra képes, akkor is nyugodtan belevághatsz ebbe a munkába. Ha hiszed, hogy Isten a világ minden csodájában jelen van, amit érdemes a gyerekekkel felfedeztetni, akkor fantasztikus élményekben lehet részed ennek a tananyagnak a segítségével. Ráadásul, ha tanítás során mersz alkotó módon, kreatívan hozzájárulni a tananyaghoz, akkor a legjobb helyen jársz, mert vele inspiráló segítséget kapsz a munkádhoz.

Az *Ötlettár* egy keresztény értékrendet közvetítő, tevékenység- és felfedező tanulás alapú, összművészeti irodalomtanítási módszerre épül, amely a szerzők több évtizedes pedagógiai és tananyagfejlesztői tapasztalatát összegzi. A módszer lényege, hogy a pedagógiai folyamatban sokkal hatékonyabban tudunk eredményt elérni, ha nem „tantárgyat/tananyagot tanítunk”, nem „ismereteket adunk át”, hanem a gyerek teljes személyiségét bevonva, azt alkotó módon fejlesztjük. A módszer Howard Gardner sokrétű intelligencia elméletén alapul, azaz nemcsak a verbális intelligenciát fejlesztjük, hanem több képességterületet kapcsolunk össze, akár egy „tanórán” belül is. A tevékenységek igen sokrétűek, de főleg a gyerekekben meglévő elemi játékkedvre, kifejezőkészségre és kreativitásra építünk minden alkalommal.

Az *Ötlettárban* található foglalkozásterveink nem hittanórákat jelentenek, hanem olyan tevékenységekbe vonjuk be a gyerekeket, amelyek keresztény értékrendre épülnek (szeretet, empátia, természetvédelem, érzékenyítés, együttműködés, problémacentrikus gondolkodás, felelősségvállalás stb.), így nem egyházi iskolában is nyugodtan lehet tanítani a tanegységek jó részét. Ám vannak olyan tanegységek is, amelyek kifejezetten bibliai történetekhez vagy egyházi ünnepekhez kapcsolódnak. A tananyagot a Református Tananyagfejlesztő Csoport felkérésére fejlesztettük, ezért elsősorban a református, protestáns egyházi megközelítést követjük a konkrét hittartalmakat közvetítő órákon. Ám fellelhető a tananyagban a szentek legendái közül is néhány, hiszen Miklós püspök, Szent György lovag vagy Árpádházi Szent Margit életpéldája nemcsak a római katolikusok, hanem minden keresztény/keresztényen és gondolkodó ember számára építő üzenettel bír.

A 9-10 éves életkor a rácsodálkozás, gyönyörködés, a felfedezés, a játék kora, de a problémák felismerése, a kalandok kora is itt kezdődik. Mindezek átélésével, a tapasztalatszerzéssel alakul ki az a fogékonyság és érzékenység, ami a hitbizonyosság, az etikai normák felé is sikerrel vezetheti a gyerekeket. A világról való tapasztalatszerzés tehát nem mond ellent a hitnek, sőt annak forrásvidékévé válhat, ha jól élünk vele. Gazdagítja, differenciálja a Biblia szövegeinek, gondolatainak befogadását, ahogy a bibliai párhuzamok, kapcsolatok megismerése is hasonlóan hat az irodalmi szövegek befogadására. Sikeres, közös élményekben gazdag munkát kívánnak a tananyag szerzői-szerkesztői:

Miklya Luzsányi Mónika és Miklya Zsolt

MÓDSZERTANI KISKÁTÉ

Ha végiglapozod a szöveggyűjteményt és az *Ötlettárat*, biztosan számtalan kérdés felmerül benned, mint ahogy felmerült azokban a pedagógusokban is, akik a tananyag kipróbálásában részt vettek. Ezekből a gyakran ismételt kérdésekből állítottunk össze egy módszertani kiskátét azzal a céllal, hogy bemutassuk azt az újszerű pedagógiai hátteret, amely a tananyag összeállítása során vezérfonalunk volt.

Milyen szövegeket találok a szöveggyűjteményben?

A 3-4. osztályosoknak szóló irodalmi szöveggyűjtemény **négy, évszakokhoz kapcsolódó kötetből** áll:

- *Kezd őszi a nyár* (ősz)
- *Angyalmese* (téli)
- *Gólyahír* (tavaszi)
- *Napraforgó* (nyári)

Az egyes **köteteket hónapokra, majd azokat hetekre tagoltuk** és kaptak egy-egy fantáziacímet is.

Például a *Kezd őszi a nyár* kötet havi bontása a következő:

- Nyárutó – őszelő (szeptember)
- Körös-körül (október)
- Világ-otthon (november)

Példaként a szeptemberi fejezet heti címei:

- Gyerekkuckó
- Világteremtő csodafa
- Aranylevél
- Pásztorok, vásárok

A szöveggyűjteménybe olyan lírai és prózai műveket szántunk, amelyek vélhetően megszólítják a mai gyerekeket, az ő problémáikat, örömeiket, bánataikat, ünnepeiket és hétköznapjaikat mutatják be, dolgozzák fel. Éppen ezért olyan, nyelvében friss, sokszor humoros, a gyerekekhez közel álló szövegeket válogattunk, elsősorban a 20-21. századi, gyakran a kortárs magyar irodalomból, amelyeket örömmel olvasnak majd a gyerekek. Fő célunk volt, hogy a szöveggyűjtemény önmagában is teljes értékű olvasmányélményt nyújtson az olvasónak. Bízunk benne, hogy négyrészes, évszakra más arculatot mutató szöveggyűjteményünk a gyerekirodalmi antológiák szintjén is megállja a helyét.

Miért van ilyen sok szöveg? Mindet meg kell tanítani?

Dehogyan. Az egyik legfontosabb, amit ennek az anyagnak a használata közben meg kell tanulni (pedagógusként és gyerekként is), hogy semmi sem kötelező. Olvasni viszont szabad és érdemes, mert az önmagában is élményt jelent. A sok szöveg együtt pedig kész regény: olyan szöveghálót alkot, ami mindig nyújt valami újat, mindig meglep valamivel. A tanegységek is ebbe az olvasmányélménybe vezetnek be, illetve kapcsolnak be minket. A sok szöveg és „óraleírás” lehetőséget nyújt a válogatásra. Hiszen minden gyerekcsoporthoz és minden pedagógus más. Más szövegekre tudnak ráhangolódni, más tevékenységek kötik le őket, más-ként tudják hatékonyan feldolgozni az irodalmi műveket. Azért tartalmaz olyan sokféle szöveget és órát a tananyag, hogy mindenki találjon a maga számára megfelelőt. Ahogyan a kipróbálásban részt vevő egyik kolléga mondta: „Ez egy terített asztal, amiről mindenki annyit vehet, amennyivel jóllakik!”

Az egyházi ünnepek is megjelennek a szöveggyűjteményben?

Természetesen. De nemcsak az egyházi ünnepek, hanem a nemzeti ünnepeink is. És mivel tudjuk, hogy az ünnepi műsor összeállítása minden évben nehéz feladat elé állítja a pedagógusokat, nemcsak megemlékező foglalkozásokat adunk közre, hanem olyan szöveganyagot is, ami segít egy-egy ünnepi műsor összeállításában.

Miért van ilyen sok vers?

A magyar irodalom – főleg a 20. század második felétől – gyerekversekben igen gazdag, valóságos kincsbánya. Ráadásul költőink felnőtteknek szánt versei között is számos olyan darabot találunk, amit a gyerekek is nyugodtan olvashatnak. Ne féljünk tőle, a gyerekek szeretik a verseket, ha azok dallamvilága, játéka, képei, gondolatai megmozgatják a fantáziájukat. Ha szabadon asszociálhatnak, elgondolkodhatnak egy-egy kérdésen vagy furcsa kapcsoláson, ha nem kötelező megtanulni a verset, elég csak beszélgetni róla vagy játszani vele, és a ritmusjátékokkal, versszínházzal szinte magától fülükbe mászik egy-egy verssor vagy akár az egész vers. A gyerekek versélményre való fogékonyságát érdemes kihasználni, ezért is válogattunk ilyen nagy arányban verseket a szöveggyűjteménybe.

Hogyan illeszthetem be a szöveggyűjtemény anyagát a tanmenetembe?

A szöveggyűjtemény témái az állami olvasókönyvek témáihoz is igazodnak, részben párhuzamosak velük, részben kiegészítik azokat. (A bevezetés végén egy táblázatban összefoglaltuk a kapcsolódásokat.) Így a „normál” olvasás/irodalomórán is taníthatóak a tanegységek. De mivel komplex anyagokról van szó, ahol erősen építünk a tantárgyi integrációra, az adott tanegységbe bevont más tanórákon (készségtárgyak, környezetismeret stb.) is lehetőségünk nyílik a szöveggyűjteménnyel dolgozni. Harmadrészt a projekt- és témnapok keretében, valamint napközis foglalkozásokon vagy iskolaotthonban is rendszeresen használhatjuk a szöveggyűjtemény olvasmányait és a módszertani segédkönyv ötleteit. És mivel a nyári hónapokra is adunk anyagot, ott olyan szervezési formákra is gondoltunk, ami a nyár folyamán megvalósítható: kalandtábor, olvasótábor, nyári napközi, családi-gyülekezeti kirándulások, könyvtári foglalkozás, nyári olvasmánylista, ajánlott olvasmány önálló feldolgozása. A nyári témák szövegeit és tanegységeit persze tanév közben is nyugodtan feldolgozhatjuk, ha megtaláljuk a helyét.

Mire figyeljek a szövegekkel való ismerkedésnél?

A szövegek olvasásánál nem az olvasástechnika fejlesztését vettük elsődleges feladatul, hanem az olvasélmény megszerzését és gazdagítását. Az érdeklődés fenntartásához (főleg hosszabb szövegek esetén) bármilyen olvasási módszer „bevethető”, ebben szabad kezet kapnak a pedagógusok. Tehát nyugodtan lehet változtatni az egyéni hangos és néma olvasást, a kiscsoportban történő felolvasást, a pedagógus bemutatkozó olvasását a dramatikus és kifejező hangos olvasással vagy az olvasás játékos, interaktív formáival. Főként a meséknél gyakran ajánljuk, hogy a pedagógus maga olvassa fel a szöveget (lásd mesesarok) a gyerekeknek. Nem azért, mintha ők nem tudnának megbirkózni a feladattal, hanem azért, mert fontosnak tartjuk a gyerekek számára való meseolvasást is. Sajnos sok gyereknek otthon nem olvasnak mesét, pedig a mese hallás utáni megértése számtalan képességet fejleszt, nem beszélve a mesék varázslatos világáról, a mesébe való belefeledkezésről, amikor nem zavarják az olvasót a saját olvasástechnikai problémái. A gyerekek a szövegekkel való kapcsolatukban általában hamarabb válnak jó befogadóvá, mint jó olvasóvá. Akkor kerülhet igazán szinkronba a kettő, ha a befogadói élmény elég erős és motiváló a technikai akadályok leküzdéséhez.

Hogyan épül fel az Ötlettár?

Mindegyik szöveggyűjteményhez elérhető egy-egy *Ötlettár* is, amelyekben a szöveggyűjtemények tagolását és az abban szereplő fantáziacímeket használtuk.

A *Ötlettárak*ban egy-egy heti anyaghoz 6-7 darab tanegységet találunk, amelyek a szöveggyűjteményben (vagy az online elérhető szövegek között) az adott héthez kapcsolódó szövegek feldolgozásához adnak ötleteket, feladatokat. A tanegység-javaslatok lehetnek 45 percesek, 2x45 percesek vagy még hosszabbak, akár témnapok, projektek is.

Az *Ötlettárak* elején szerepel egy tartalomjegyzék is, amelyben a tanegységek hossza és az érintett tantárgyak mellett a feldolgozott szépirodalmi műveket is felsoroltuk.

Az *Ötlettár* heti anyagait ugyanazok a fejezetkezdő illusztrációk választják el, amelyeket a szöveggyűjteményekben is megtalálunk az alábbi kérdések megválaszolásával kiegészítve:

- Miről szól ez a téma? Miért fontos ez nekünk?
- Mit szeretnénk elérni?

Itt találsz a témán belül a tanegység sorszámát.

A tanegységek komplex módon közelítik meg a témát.

A megvalósításra is adunk ötleteket.

Itt soroltuk fel a tanegységben feldolgozott irodalmi szövegeket.

Ezeket az eszközöket ajánljuk a feladatokhoz.

Felsoroltuk a feladathoz kapcsolódó fejlesztési célokat...

... és a tevékenységeket is.

Ide írhatod saját ötletedet.

Minden feladatnál leírtuk az eszköz-igényt.

Gondoltunk arra is, ha más-ként szeretnéd megvalósítani a feladatot.

Kék színnel jeleztük az irodalmi szövegeket.

Figyeltünk a tantárgyi és bibliai kapcsolódásokra is.

Ennyi idő elegendő lehet a feladatra.

Az ikonok segítenek abban, mit készíts elő.

Hogyan készülsz fel az órára?

Először nézd át a tartalomjegyzéket! A címek már tájékoztatást nyújtanak a tanegység témájáról. Majd nézd át a fejléceket (cím alatti sötét sáv), és válaszd ki azokat a tanegységeket, amelyek témájuk vagy célmeghatározásuk alapján szóba jöhetnek! Javasoljuk, hogy ne a rendelkezésre álló idő alapján válogass (például ne csak a 2x45 perces órákat nézd át), sokkal inkább a tevékenységek alapján. Érdekes az adott téma összes óráját átfutni, mert sok használható ötletet találhatsz.

Ha kiválasztottad a megfelelő tanegységet, mindenekelőtt ismerkedj meg a szövegeivel! Érdekes előbb „csak úgy” elolvasni, saját olvasmányélményt szerezni. Majd hasonlóan végigolvasni a hozzá kapcsolódó feladatokat, és képzeletben alkalmazni az osztályodra. Képzeld el, gondold végig, hogy a te gyerekeid hogyan viselkednének az adott játéksituációban, feladathelyzetben! Ha kell, módosítsd a feladatot, az időkeretet, vagy cseréld le a feladatok egy részét más feladatokkal! Megteheted azt is, hogy a feladatokat átalakítod, vagy teljesen új, a csoportodhoz jobban illő feladatot találsz ki az adott helyre. Az Ötlettárba nyugodtan jegyzetelj, a tördelésnél igyekeztünk ehhez helyet is hagyni.

Ha összeállt a fejedben az óra, akkor mérd fel (a szélső oszlopok leírása alapján), hogy milyen anyagokra, eszközökre lesz szükséged, illetve milyen előkészületek szükségesek (fejléc)!

Miért tanegységekről van szó, és miért nem tanórákról?

Mert az élet nem szorítható 45 perces tanórák közé, mint ahogy az irodalom sem szorítható be a magyaróra/olvasásóra keretei közé. Éppen ezért alapvetően nem tanórákban gondolkodtunk, hanem olyan tevékenységsorokat írtunk le, amelyek aktiválják a gyerekeket, és segítik az irodalmi művek befogadását, megértését. Mivel nem „laborkörülmények” között vizsgáljuk az irodalmi műveket, a tanegységek szinte mindenhol több tantárgyat érintenek. De mivel iskolában tanítunk, ahol 45 percenként megszólal a csengő, megpróbáljuk mégis 45 perces egységekre osztani a tevékenységfolyamatot (ahol csak lehet).

Miért van olyan sokféle tanegység egy-egy témához?

Hogy megtaláld osztályod számára a legmegfelelőbbet. Igyekeztünk minden intelligenciatípushoz valamilyen feladatot közreadni, így remélhetőleg találsz mindenütt olyan tanegységet, ami jó az osztályodnak akkor is, ha beszélgetősek, agyalsak, ha mozgásosak, drámások, vagy ha szívesen rajzolnak, festenek. Ha megfigyeled, minden heti témánál találsz legalább egy 45 perces, kétszer, illetve háromszor 45 perces tanegységet, illetve valami „extrát”: témanapot, teadélutánt, kirándulást. A gyerekek érdeklődése, beállítottsága és a ráfordítható idő minden osztályban más, ezért próbáltuk többféle időkerettel és többféle szervezési formában megadni a tanegységek anyagát. Ha mindezek ellenére sem találsz olyan tanegységet, ami megfelel, akkor nyugodtan alkoss meg egy sajátot a tanítói ötletgyűjtemény feladatait felhasználva.

Megbonthatom-e a tanegységeket?

Hát persze! Alapvetően közös alkotásra szeretnénk buzdítani ezzel az *Ötlettárral*. Azt szeretnénk, hogyha elolvasod a tanegységek leírását, és kiválasztod a legmegfelelőbbet, akkor gondold át, milyen az osztályod, milyen vagy te magad, mit szeretnél elérni, és milyen külső-belső eszközeid vannak hozzá! Ezek után gyúrd át az *Ötlettárban* található tanegységet olyanra, ami a legjobban megvalósítható számodra a gyerekekkel! Légy ebben szabad! Mi csak alapanyagot adunk az irodalmi művekkel, és megmutatunk néhány eszközt a módszertani segédanyagokkal, de te vagy az, aki el tudja képzelni a tervezés során, ami majd a gyerekek között lezajlik, és meg is tudja valósítani azt. Merj alkotó pedagógus lenni, merj csodákat létrehozni a gyerekekkel! A tanegységek megbonthatók úgy is, hogy a több „tanórából” álló tanegységek egyes részeit külön-külön tanítod. Az is elképzelhető, hogy egy több tanórás tanegységből válogatsz össze 45 percet, vagy éppen új feladatokat szúrsz be, és bővíted ki a rövidebb tanegységeket. A projekt-, illetve témanapok általában jól bonthatóak 45 perces órákra, tehát külön-külön is megtarthatóak. Egy-egy fontosabb, hangsúlyosabb feladat is kibővíthető akár egy teljes tanórává (erre adunk is néhol ötleteket, vagy jelezzük a lehetőségét, de bármelyik tananyagegységből ki lehet ragadni egy-két feladatot, és új órát lehet alkotni belőle).

Akkor nem is kell tartanom a javasolt időkeretet?

Nem árt az időhatárokat tartani, de a megadott időkeret csak tájékoztató jellegű. Nyugodtan szabd át azt is a saját igényeiteknek és lehetőségeiteknek megfelelően!

Szánhatok több időt egy-egy feladatra is?

Természetesen! A kipróbáló pedagógusok tapasztalatai alapján a gyerekek igénylik az elmélyült beszélgetést, nagyon bele tudnak melegedni egy-egy játékba, kreatív feladatba. Ha lehetőség van rá, érdemes kihasználni ezt a lelkesedést, és (akár a következő feladatok rovására) több időt szánni az adott tevékenységre. Akár egy teljes tanórát is felöllehetnek a kreatív feladatok. Az *Ötlettárban* szereplő időkeretek általában a minimumot vagy szűk optimumot tüntetik fel. Tapasztalatok szerint ennyi idő alatt minden feladat elvégezhető, de ha valami nagyon érdeklí a gyerekeket, nyugodtan szánj rá több időt!

Bevonhatok más pedagógust is a tanegységek megtartásába?

A tanegységek alapvetően egy pedagógust igényelnek, de ha szükségesnek érzed, akkor kérheted szakos tanár vagy az osztályt vezető másik pedagógus, illetve pedagógiai asszisztens, könyvtáros vagy a hitoktató, esetleg lelkes segítését. Vannak olyan tanegységek is, ahol kifejezetten ajánljuk a szülők, nagyszülők részvételét, esetleg valamilyen szakember (rendőr, méhész, kutyatréner) meghívását is.

Alkalmasak-e a feladatok differenciálásra?

A feladatok nagy többsége úgy van megalkotva, hogy látens differenciálásra alkalmasak legyenek. Gyakran kínálunk a gyerekeknek választási lehetőséget, főleg a kreatív feladatoknál. Sok helyütt direkt differenciálást is beépítettünk a tanegységekbe, erről minden alkalommal konkrétan írunk. Sok lehetőséget adunk a csoportmunkára, ami önmagában is differenciál, hiszen minden csoport más dinamikával, más eredménnyel nyúl majd a dolgokhoz. Általános tanács, hogy a beszélgetéseknél, csoportmunkáknál támaszkodjunk a gyerekek már meglévő ismereteire, sokrétű érdeklődésére, az interakciókban nyíló lehetőségekre, illetve adjunk nekik gyűjtőmunkát, beszámolási lehetőséget, a kreatív munkákból tartsunk bemutatókat!

Miért van olyan sok másféle feladat? Nem olvasásórát tartunk?

Azt is. Ám ezzel a komplex módszerrel éppen azt szeretnék megmutatni a gyerekeknek, hogy az irodalom nem egy tantárgy, hanem az életünk szerves része. Ráadásul a gyerekek sem mind verbális beállítottságúak. A tananyagrendszer összeállításában Howard Gardner sokrétű intelligencia elméletére építettünk, amely a verbális-nyelvi intelligencia mellett még nyolcféle intelligenciátípust határoz meg: verbális-nyelvi, logikai-matematikai, testi-mozgásos, vizuális-térbeli, zenei-ritmikus, kapcsolati, önismereti, természeti, egzisztenciális. Ezek különböző tevékenységeket indukálnak, amelyek segítik a gyerekeket abban, hogy befogadják a szöveget. Éppen ezért a szövegből kiindulva minden tanegységben próbálunk minél többféle tevékenységet, képességterületet bevonni. Ám ezek a tevékenységformák nem „programozottak”, hanem inkább úgy kell felfogni azokat, mint a legő elemeket. Mi felépítettünk egy feladatsort, de mivel a tevékenységek és aktivitások sokféleképpen kapcsolódhatnak egymáshoz, te magad is felépítheted azt a szerkezetet, amiben a legaktívabbak tudnak lenni a gyerekeid, és amiben jól érzitek magatokat együtt. Igazság szerint arra is lehetőség van, hogy (előzetes körütekintő tervezés után) akár óra közben is változtass a szerkezeten, ha látod, hogy valamelyik feladatba nagyon belemerültek a gyerekek, vagy ha valami nem jön be náluk. Ilyenkor nyugodtan el lehet hagyni, vagy be lehet illeszteni egy-egy elemet. A szöveggyűjtemény is széles lehetőséget biztosít a változtatásra.

Miért olyan kevés az irodalomtörténeti, irodalomelméleti feladat?

Nem irodalomtörténészeket vagy irodalmárokat akarunk nevelni, hanem olyan embereket, akik szeretnek olvasni. Így az elsődleges hangsúly az irodalmi művek befogadásán van. Az irodalom ugyanúgy át kell hassa a mindennapjainkat, mint mondjuk az éneklés. Kodály sem profi zenészek millióit akarta kinevelni, hanem zeneértő és elsősorban zeneszerető, éneklő embereket. Nekünk is ez a célunk. A gyerekek szeressék meg az irodalmat, legyen napi szükségletük az olvasás, és jusson eszükbe egy-egy verssor, versdallam, csak úgy! Épüljön be a mindennapjaikba!

Nem az „elemzés” lényeges a versek esetében sem. Helyette beszéljünk a versről, értelmezzük annak gondolatait, fedezzük fel a versbeszélő helyzetét, nézőpontját, engedjük meg a képek, gondolatok keltette asszociációkat, belső képeket! És persze ritmizáljunk, mondókázzunk, fedezzük fel a vers hangzásvilágát! Legtöbb esetben a költő, író személye sem hangsúlyos. Életrajzi adatokat csak akkor adunk meg, ha fontos a szöveg befogadásához. Gyakrabban találkozunk könyvajánlásokkal, ami további olvasásra inspirálhatja a gyerekeket.

És mi van a versformákkal? Azt a sok ritmusképletet mind meg kell tanítani?

Nem, dehogy! A ritmusképletek azért vannak, hogy le tudjátok tapsolni, kopogni a gyerekekkel a vers ritmusát. A ritmusjátékok elsősorban hangzó és mozgásos élményt nyújtva segítenek a versritmus, verszene befogadásában. Nem az időmértékes és ütemhangsúlyos verselés jeleit, kottaképeit kell tehát megtanítani, azok neked, a pedagógusnak segítenek, hogy értsd, és jól kódold a vers ritmusát. A kották alapján kell a versritmust átadnod, amit a gyerekek hangzó ismétléssel, tapssal, kopogással, mozgással tudnak követni. Az énekórákon megismert ti-tá értékek használata (rövid-hosszú szótag), ütemnyomaték (hangsúly) esetén az ütés/koppantás ehhez bőven elég.

Egyébként is a „Vedd figyelembe!” című részekben olvasható információk nem a gyerekeknek szólnak, és a legtöbb esetben nem kell azokat egzakt módon megtanítani a gyerekeknek. Hanem arra szolgálnak, hogy a pedagógusnak legyen háttértudása arról, amit a szövegben talál.

Vannak „memoriter” versek is?

Ritkán ajánlunk verset direkt szövegtanulásra, nehogy a kötelező jelleg elvegye a gyerekek kedvét. Kivételt képeznek persze az ünnepi műsorokhoz ajánlott versek, ahol a szerephelyzet magával vonja a szövegtanulást is.

Indirekt módon viszont rengeteg helyzet adódik, amikor a fogékony gyerekek szinte maguktól megtanulják, és csak úgy mondogatják a versszövegeket. Ilyenek a ritmusjátékok, énekes feldolgozások, kiolvasók, párbeszédes felolvasások, amelyekre számíthatunk és építhetünk. Önállóan választható feladatként is feladhatunk egy-egy verset megtanulásra.

Vannak kötelező olvasmányok?

Nincsenek, de időről-időre felhívjuk a figyelmedet azokra a könyvekre, amelyeket ajánlhatsz a gyerekeknek. Többnyire azokról a könyvekről van szó, amiből az adott mű származik. A nyári szünetre pedig rendszeresen javasolunk könyvtári foglalkozást a nyári témáknál, illetve segítséget adunk a gyerekeknek az interaktív olvasónaplók elkészítéséhez. A nyári szöveggyűjteményben egy bő könyvlistát is találnak a gyerekek, amiből kedvükre válogathatnak. Maga a nyári szöveggyűjtemény is ajánlott olvasmány lehet a nyárra, ha a gyerekek magukkal viszik.

A történelmi témájú tanegységeknél mennyire kell megtanítanom az adott történelmi eseményeket?

Nem történelemórát tartasz! Ha az adott szöveg megértéséhez szükséges a történelmi háttér, akkor adunk forrásanyagot a felkészüléshez. De a feladatod nem a történelmi események időrendi vagy egyéb szempontú megtanítása, sokkal inkább egyfajta irodalmi és összművészeti ráhangolás a témára, érzékenyítés az adott élethelyzeten keresztül, a személyiség komplex előkészítése arra, hogy felső tagozaton nyitott legyen majd a történelmi ismeretek befogadására.

Miért kreatív írás van fogalmazás helyett?

A kreatív írás-feladatok elsődleges célja a fogalmazáskészség felszabadítása, aktivizálása, fejlesztése. Bár sok esetben ez a tantervi követelménynek is megfelel, a kreatív írás esetében mégsem a formai, nyelvtani és stiláris követelményeknek való megfelelés az elsődleges, hanem az önkifejezés, a képzeletjáték, a szerephelyzetek nyelvi kifejeződése. Célunk az, hogy a gyerekek képesek legyenek a gondolataikon túl a képzeleteiket, érzéseiket, motivációikat, akár az indulataikat is szavakba önteni. Mindezt gyakran szerephelyzetbe, más bőrébe bújva. Szeretnénk, ha a nagy beszélgetések mellett átélnék az írásbeli szövegalkotás csodáját, a mese, a vers születésének misztériumát is. Ha kibontjuk a szövegalkotást a követelmények és elvárások keretéből, akkor a gyerekek sokszor szárnyakat kapnak: őszintén kitarják a lelküket, „belső szobájukat”. Ezzel megtanulhatják, hogy a szövegalkotás nem egy távoli, csak a „híres, nagy embereknek” való dolog, hanem életünk, mindennapjaink részévé válhat.

Fontos tudni azt is, hogy a kreatív szövegalkotásnál érdemes a fokozatosság elvét betartani. Mi általában kreatív szövegÍRÁSRól beszélünk, de ha a gyerekeknek még idegen ez a fajta énközlés, akkor az első néhány alkalommal érdemes a szóbeli, közös szövegalkotást választani, hogy bátorságot kapjanak. A dramatikus helyzetek, párbeszédalkotás, interjúkészítés is jó lehetőséget teremt a szóbeli szövegalkotásra, amitől már csak egy lépés, hogy valamelyik szereplő nevében szólaljon meg a gyerek írásban is.

A tananyagrendszer kipróbáló pedagógusok sok esetben kevésnek tartották az időt a kreatív írás-feladatra, mivel a gyerekek nemcsak írni szeretnek, hanem örömmel fel is olvassák alkotásukat, illetve meghallgatják a többiekét, és sok esetben véleményezik is azokat. Ha a te osztályod is ilyen módon kedvet kap a kreatív íráshoz, akkor érdemes eleve úgy tervezni a tanegységet, hogy a kreatív írás feladataira egy teljes negyvenöt perces órát szánsz.

Nem mozgathatóak a padok a termemben. Akkor most mit csináljak?

A teremrendezést tanórák előtt vagy közben csak akkor vállald, ha könnyen megoldható. Rengeteg feladat van, válaszd ki, amelyik ilyen szempontból jobban megfelel neked!

Ám ha van elég hely a termemben, csak nehezen mozgathatóak a padok, akkor érdemes egyszeri nagyobb átrendezéssel szabad helyet kialakítani a mozgásos játékoknak, csoportfeladatoknak vagy épp a mesesoroknak. Ha szűk a hely, és nehezen mozgathatóak a padok, akkor is meg lehet találni a csoportmunka, egy-egy összekucorodás, vagy épp a padokon keresztül való kommunikáció helyzeteit. A kreatív pedagógiai gondolkodás ebben is segít.

A kreatív tevékenységekhez szükség van speciális anyagokra vagy különös szakértelemre?

Az esetek többségében nem. Sőt igyekeztünk jobbra olyan feladatokat megadni, amelyek minimális anyagigényűek vagy újrahasznosított anyagokból készülnek. Éppen ezért érdemes már év elején gyűjtést indítani, hiszen maradék fonalakra, textilanyagokra, egyszer használt csomagolópapírra, kötözőkre, gom-

bokra, kupakokra stb. biztosan szükségetek lesz év közben. Ebből a szempontból érdemes negyedévenként előre átnézned a tanegységeket, hogy időben összegyűjthessétek az újrahasznosítható anyagokat. A kreatív tevékenységekhez ritkán lesz szükséged speciális szaktudásra, és ha igen, akkor azt jelezzük. Az viszont nagyon fontos, hogy az óra előtt felkészülésként készítsd el az adott tárgyat, hogy tudd, milyen buktatói lehetnek, milyen nehézségek léphetnek fel a gyerekeknél, illetve szerezz saját tapasztalatot a munkafolyamatról!

Miért rendezzünk kiállítást?

Majd minden rajzos, ábrázoló tevékenység után javasoljuk kiállítás rendezését, hiszen a gyerekek számára fontos, hogy megmutassák, amit alkottak. Vizuális tevékenység esetén olyan ez, mint kreatív írás esetén a felolvasás. Esetenként érdemes tárlatvezetésre is rászánni az időt, hogy a vállalkozó gyerekek elmondhassák, mit alkottak, mire gondoltak alkotás közben. Egymás munkáira is lehet ilyenkor reflektálni. Év végén szervezhetünk olyan kiállítást is, ahová a szülőket, nagyszülőket is meghívhatjuk. Ha van rá informatikai kapacitásunk, akkor a kreatívírás-feladatok javából és a megszületett rajzokból, festményekből egy osztályújságot is összeállíthatunk, amit a szülők kaphatnak meg karácsonyra, anyák napjára, év végére.

A mozgásos feladatoknál mindig szükségem lesz tornateremre és tornaszerekre?

Az esetek többségében nem. Általában próbáltunk olyan mozgásos feladatokat kitalálni, amelyek a tanteremben vagy az udvaron is elvégezhetőek, és nincs különösebb tornaeszközigényük. Azoknál az óránál, amelyeket érdemes tornateremben megtartani, ezt előre jeleztük. Ha az órát mozgásos játékkal kezdjük, akkor azt érdemes már az órát megelőző szünetben elkezdni. Így lesz idejük a gyerekeknek jobban belemelegedni a játékba.

Miért van szükség mesesarokra, mesekuckóra?

Nem a „sarok” vagy „kuckó” a lényeg, hanem hogy legyen egy rituáléja a meseolvasásnak. Ezt nem árt, ha valami helyzetváltoztatás előzi meg: elhelyezkedés a mesesarokban, leheverés a meseszőnyegre, vagy ha semmi más lehetőség nincs, akkor boruljanak le a gyerekek a padra! A meseolvasás nagyon fontos aktus, amiben sajnos egyre kevesebb gyereknek van otthon része. Ezért időről-időre beterveztünk mesedélutánokat, amikor valójában nincs más feladatunk, mint elmerülni a mesék varázslatos világában. Ezekre a délutánokra meghívhatjuk a szülőket, nagyszülőket is.

Technikai tudnivalók

Hol találok az online anyagokat?

A szöveggyűjtemény nyomtatott szövegei mellett online elérhető szövegeket is feldolgoztunk az *Ötlettárak*-ban, valamint számos sablont, grafikát, kottát, videót, hangfájlt, tankockát stb. építettünk be a tananyagba. Ezeket a Református Tananyagtáron, a reftantar.hu oldalon találod, az irodalmi szöveggyűjtemény egyes köteteinek aloldalán. Az aloldal a szöveggyűjtemény és az *Ötlettár* tagolását és fantáziacímeit használtuk. Minden online anyag annál a tanegységnél, illetve feladatnál szerepel, ahol az *Ötlettár*-ban is található. Az **online szövegeket** wordben éred el, hogy szükség esetén kivághass, másolhass belőle részleteket. A **grafikák** kivetíthetők, a **sablonok** akár felnagyíthatók, többszörözhetőek. A **tankocka feladatokat** a Learning Apps segítségével készítettük, a linkek akár megoszthatóak **a diákokkal is**. Ha megnyitod a tankockát, először az instrukció jelenik meg. Majd a kéz-ikonra kattintva megoldhatóvá válik a feladat is. A képek az esetek többségében nagyíthatóak. A hanganyagoknál ne lepődj meg, kicsit várni kell, hogy elinduljanak! Előfordulhat, hogy egy-egy tankockáról „eltűnnek” a képek (mivel online anyagokkal dolgozunk, ha törlik az eredeti képet, a Learning Apps se tudja beolvasni). Ebben az esetben se ess kétségbe! A tankockák letölthetőek és szerkeszthetőek, úgyhogy nyugodtan kereshetsz másik képet, vagy akár teljesen át is szerkesztheted a tankockát. Szükség esetén magad is készíthetsz újat. Ehhez előbb jelentkezz be, és nyisd meg a saját Learning Apps fiókodat, amit aztán kreatívan tudsz alkalmazni a munkád során. A tankockákat és a multimédiás linkeket (mint minden más feladatot és tevékenységet) érdemes az óra előtt kipróbálni, nehogy meglepetés érjen, hogy valamiért nem fut az anyag.

Hogyan készítsünk QR-kódot?

A Learning Apps feladatai megoldhatók kivetítve, vagy kis csoportban, ha van megfelelő számú tablet, okos-telefon. Ha terepre megyünk, készülünk fel tabletekkel, okostelefonokkal, ha valamelyik tankockát szeretnénk közben használni! Ha kinyomtatva adnád ki a feladatot, akkor azt javasoljuk, hogy készíts QR-kódot a linkből! Ennek folyamatáról készítettünk egy rövid leírást és a készítést bemutató rövid videót is.

Az online segédanyagok között sok olyat találni, amely lehetőséget ad a gyerekek számára önálló vagy csoportos munkára valamilyen digitális okoseszköz (telefon, tablet) segítségével. A Református Tananyagtárban a Szöveggyűjtemény aloldalán összegyűjtöttük az összes online segédanyagot (link). A segédanyagok linkje könnyen átalakítható QR-kóddá, amelyet kinyomtatva a gyerekek az eszközük segítségével leolvasva megnézhetik a kapcsolódó tartalmat.

1. lépés: Válasszuk ki a kívánt online segédanyagot a Református Tananyagtárból!
2. lépés: Az egér jobb gombját megnyomva a felugró menüből válasszuk ki a Link címének másolása sort!
3. lépés: Keressünk egy QR-kód generáló oldalt (pl. <https://www.the-qrcode-generator.com/>)!
4. lépés: Válasszuk az URL menüpontot, majd illesszük be a kimásolt címet!
5. lépés: Mentsük le az elkészült QR-kódot (Save), adjunk nevet a fájlnak, a PNG kiterjesztést válasszuk!

A QR-kódról megnyitható videóban a gyakorlatban is bemutatjuk a fenti folyamatot.

Hogyan használjam A Nap háza antológiához készült digitális segédanyagokat?

Egyes szépirodalmi szövegeket egy antológiába szerkesztettük, amelyek nyomtatva is megjelentek a Kálvin Kiadónál A Nap háza címen. Ezekhez a szövegekhez készítettünk illusztrációkat, animált változatokat, valamint videókat hanggal, felirattal, sőt interaktív változatokat is, a végén játékokkal.

Az óraleírásokban általában megadjuk, hogy az ezekhez a szövegekhez kapcsolódó digitális anyagok közül mit hogyan használj, de természetesen más módon is felhasználhatod őket, a többféle verzióban pont ez a jó.

Képek

A képek külön-külön letölthetőek, kinyomtathatóak, esetleg laminálhatóak. Segítségére lehetnek a történetmondásnál, képaláírásokat készíthetnek hozzá a gyerekek, vagy indukciós anyagként szolgálhatnak (akár egy teljesen másfajta) szövegalkotásnál.

Szöveg

Megtalálod kinyomtatható formában az eredeti szöveget is, ami például csoportmunkánál vagy szöveg-tanulásnál, dramatizálásnál lehet hasznos.

Hanganyag

Mintha esti mesét hallgatnának a rádión, padra lehajtott fejjel vagy lehunytt szemekkel csak a bennük megjelenő képekre figyelhetnek a gyerekek. De némajátékkal, szereposztás szerinti mozgással is megeleveníthetik a történetet.

Interaktív változat

A szöveg végén találtok egy interaktív feladatot, ami a szövegértés ellenőrzését segíti játékosan.

Lapozható képeskönyv

A hangos olvasás gyakoroltatására kiváló.

Videó hanggal és felirattal

Az animációs filmet néma olvasással követhetik a gyerekek.

Videó hanggal, felirat nélkül

Ez a változat a szöveg elsődleges megismerésénél fontos, hogy az elsődleges élmény megszerzését ne zavarják az olvasástechnikai nehézségek.

Videó hang és felirat nélkül

A gyerek szabadon, szereposztás szerint „szinkronizálhatják alá” a képeket.

Kezd ősziülni a nyár		Állami tankönyves kapcsolódás		Belső kapcsolódás	
Hónap	Téma	Tanegység, feladat	2. osztályos olvasókönyv FI-501020201/1 FI-501020202/1	3. osztályos olvasókönyv FI-501020301/1 FI-501020302/1	4. osztályos olvasókönyv FI-501020401/1 FI-501020402/1
Nyárutó – őszelő Szeptember	1. Gyerekkuckó Gyerekvilág, nehéz gyerekek lenni	A teljes témához		Nyári élmények – Tanulás, iskola (1/3–10. o.)	Nyár, tanulás, iskola (1/3-9. o.)
	2. Világt terem tő csodafa A terem tetti világ – terem tés védelem	A teljes témához		Őszi fák, levelek, eső (1/28-29. o.)	Janikovszky Éva: <i>Az úgy volt</i> (1/6-7. o.) Békés Márta: <i>Iskolabolygó</i> (1/8. o.)
	3. Aranylevél Ősz az erd őn – az ősz üzenete	A teljes témához		Őszi fák, levelek, eső (1/28-29. o.)	Takács Zsuzsa: <i>Rejtjeles tábori lap</i> (1/15. o.)
	4. Pásztorok, vásárok Pásztorvilág, pásztorünnep, vásárok világa – Szent Mihály-napja	A teljes témához	5. Őszi teadélután 5.2. Csuhé- és csutkababa készítés		Kukorica, csuhébaba (1/18-20. o.)
		A teljes témához		Szent Mihály hava (1/10. o.)	
		1. Farkasúzó furulya 1.2. Kányádi Sándor: <i>A farkasúzó furulya</i> – Szent Ferenc legendája		Assisi Ferenc – Állatok világnapja: okt. 4. (1/28. o.) <i>Az állatok nyelvén tudó juhász</i> (magyar népmese) (1/146-149. o.)	
		5. Pásztorünnep 5.6. Vásárfia készítése			Kukorica, csuhébaba (1/18-20. o.)

<p>Körös-körül Október</p>	<p>1. Messzi földeken Távolli népek meséi, történetei – színes világ</p>	<p>A teljes témához</p>			<p>Színes a világ – távolli népek, kultúrák – Világjáró – világismeret – földrészek, távolli városok (1/21-23. o.) Távolli népek meséi (1/52-57. o.) Távolli országok – magazin (1/58-61. o.)</p>
		<p>2. Világjáró 2.2b Lengyel Balázs: <i>Kicsi Elék vadász lesz</i></p>			<p>A <i>holdvadászok</i> – izlandi népmese (1/56-57. o.)</p>
		<p>2. Világjáró 2.4c A <i>teknősbéka</i> köszöntése – ausztrál népköltés, Rákos Sándor fordítása 2.4d Miklya Luzsányi Mónika: A <i>teknősvadászat</i></p>			<p>A <i>keselyű és a teknős</i> – Amazonas környéki indián népmese (1/54. o.)</p>
	<p>2. Velünk élő népek Sokszínű ország – népek, nemzetiségek, együttélés, együttműködés</p>	<p>A teljes témához</p>			<p>Velünk élő és szomszéd népek meséi és hagyományai: román, szlovák, horvát, szerb (1/36-47. o.)</p>
		<p>2. Nemzetiségi forgó 2.1b A <i>cigány nép eredetmondája</i> 2.1c <i>Zöld az erdő</i> – cigány népdal (himnusz) 3. Cigánybölcsődal 3.2b Babits Mihály: <i>Cigánydal</i> (részlet) 3.3a cigány költők versei</p>			<p>A <i>cigányság kultúrája</i> (1/48-51. o.)</p>
		<p>2. Nemzetiségi forgó 2.2c <i>Egy gödölye története</i> – ismeretlen zsidó szerző 4. Volt egyszer egy kis zsidó 4.2a <i>Volt egyszer volt egy kis zsidó</i> – erdélyi jiddis népköltés / <i>Kaddis</i>, zsidó ima</p>		<p>A <i>gödölye történetével</i> rokon szerkezetű magyar láncmesék: <i>A macska és az egér</i> (1/50-51. o.) <i>Kisimadár és kőrő</i> (1/134-136. o.)</p>	
		<p>2. Nemzetiségi forgó 2.3b Miklya Zsolt: <i>Az egyszerű drótotót</i> 5. Találós kérdések szájról szájra – szlovákok 5.2. <i>Találós kérdés</i> – szlovák népmese</p>			<p>Só és arany c. szlovák népmese (1/42-44. o.) Szlovák népdal és találós kérdések (1/46. o.)</p>

	<p>2. Nemzetiségi forgó 2.4c Kányádi Sándor: <i>Patkánysíp</i> (A szászok legendája) 7. Aranybika, lángpalota – erdélyi szász népmese 7.2a <i>A királylány a lángpalotában</i> – erdélyi szász népmese</p>			<p>Hazudócska – erdélyi szász népköltés (1/67. o.)</p>
	<p>2. Nemzetiségi forgó 2.5a <i>Három tücsök összejött</i> – bolgár népdal <i>Lány a testvérét szabadítja</i> – délszláv ballada 6. Egymás hátán – szerb népmese feldolgozása 6.2a <i>Nehéz az emberek kedvében járni</i> – szerb népmese</p>			<p><i>A kígyó koronája</i> – horvát népmese (1/36-37. o.) <i>A csodálatos hajszál</i> – szerb népmese (1/38-40. o.) Délszláv hagyományok (1/47. o.)</p>
	<p>2. Nemzetiségi forgó 2.6a <i>A szarvassá változott fiúk</i> – román népballada</p>			<p><i>Mese a fecskéről</i> – román népmese (1/34-35. o.) <i>A csodaszarvas</i> (A szarvassá változott fiúk, részlet) (1/33. o.)</p>
	<p>3. A Iyukas zászló október 23. – elnyomás-szabadság – ellentétek harca</p>		<p>Október 1956. (1/31. o.)</p>	<p>Nemzeti ünnepünk: október 23. (1/63. o.)</p>
	<p>1. A Iyukas zászló 1.4a <i>Darvasi László: Forradalom ezerkilencszázötvenhatban</i> 6. Ellenálló mesehősök 6.1b <i>Darvasi László: Kálmán bácsi meséje</i></p>		<p>Darvasi László: <i>Forradalom ezerkilencszázötvenhatban</i> (1/31. o.)</p>	
	<p>6. Ellenálló mesehősök 6.2. <i>Dániel András: Hokedli</i> (Kicsibácsi-történet)</p>			<p>Dániel András: <i>Kicsibácsi és Kicsinéni</i> – <i>Szemüveg / Semmi</i> (116-117. o.)</p>
	<p>4. A hit tornya Reformáció – hitújítás, új élet, istenkép</p>			<p>Lackfi János: <i>Isten rajzol</i> (1/127. o.)</p>
	<p>A teljes témához</p>			
	<p>A teljes témához</p>			
	<p>1. Isten dolga 1.2a <i>Lackfi János: Világ vége</i></p>			

<p>Világ-otthon November</p>	<p>1. Kicsiny állatok Apró-cseprő állatok – perspektívaváltás</p>	<p>A tejjes témához</p> <p>2. Tücsök barátaink 2.1b Maté Angi: Volt egyszer egy süni</p> <p>4. Tücsök és hangyák 4.1b Csukás István: Őszi tücsök hegedül</p>	<p>A tücsök és a hangya meséjét (La Fontaine, Rónay György fordítása, 1/55. o.)</p>	<p>Kormos István: A hetvenkedő süni (1/121. o.)</p> <p>Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet) (1/116–121. o.)</p>	<p>Modern állatmesék (1/67-)</p>	<p>SZGY-FGY/Február Nemes Nagy Ágnes: Amikor Bors néni gyerekek volt / Hol lakik Bors néni? / Kéményről kéményre (06-3/4. tanegység)</p>
	<p>2. Hűséges társaink Kutyák, macskák, lovak, szamarak...</p>	<p>A tejjes témához</p> <p>3. Macskasors 3.1 Takács Zsuzsa: Macska</p> <p>4. Kutyás nap 4.2a Bálint Ágnes: Kutyaiskola (részlet)</p> <p>5. A soknevű kutya 5.1c Majoros Nóra: A kutya és az eső</p> <p>6. Vágta 6.1.Janiczák István: Vágta</p>		<p>Macskák – macskatan (1/32–5. o.) Kutyák, kutya-karakterek, kutya-ember barátsága, kutyaismeret (1/66-83. o.) Kutyavilág magazin (1/80–83. o.)</p> <p>Bálint Ágnes: Frakk, a macskák réme (részlet) (1/74–76. o.)</p> <p>Győri Katalin: Bojti (részlet) (1/78–79. o.)</p>	<p>Modern állatmesék (1/67-) Állatkarakterek – személyiségvonások Lázár Ervin: A Négyzögletű Kerek Erdő / Ló Szerafin legyőzi önmagát (1/76–85. o.)</p> <p>Lásd még: Takács Zsuzsa: Rejtjeles tábori lap (1/15. o.)</p>	
	<p>3. Mesesarok Esti mesék – anya-apa meséjje</p>	<p>A tejjes témához</p> <p>1. Honnan jönnek a mesék? 1.3a Balázs Imre József: A mese</p>		<p>Mit tudunk a népmesékről? (1/62–63. o.) Modern tündérmesék (1/93-)</p> <p>Balázs Imre József: A mese (1/91. o.)</p>	<p>Weöres Sándor: Paripám csodaszép pejkő (1/33. o.)</p>	

1.

tanegység

Ébredező

45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, kreatív szövegalkotás/írás)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Fekete Vince: *Reggel...*
Egyed Emese: *Ébredező*
Fekete Vince: *Anyukám ébreszt*
(Markó Béla: *Van-e ilyen iskola?*)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Betekintés reggeli szokásainkba a vershelyzet átélésén és saját történeteinken keresztül. Álom és ébrenlét közti állapot tudatosítása. Egy „késős” reggel hangulatának felidézése és irodalmi tükrözése.

Áttekintő vázlat

1.1 Jó reggelt!	5-10 perc
1.2 Reggel nálunk	10 perc
1.3 Álom és ébrenlét között	15 perc
1.4 Késésben	10-15 perc
Összesen:	1x45 perc

Az óra tervezése során el kell döntenünk, hogy a motiváló-bevezető játékra vagy a záró szövegalkotó játékra helyezünk nagyobb hangsúlyt (és adunk neki több időt), illetve sort kerítünk-e az utolsó, választható szövegre. Utóbbi otthoni olvasásra is feladható, szabadon választható kreatívírás-feladattal együtt.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A téma felvetése, előkészítése, betekintés a gyerekek reggeli szokásaiba. Ráhangelődés, oldott hangulat megteremtése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mímes, mozgásos játék

FELADATOK LEÍRÁSA

5-10
perc

1.1 Jó reggelt!

Mímes, mozgásos játékkal játsszuk el egy reggelünket! Először a tanító játssza elő a mozgásokat, amit a többiek utánoznak! Majd folytassák úgy, hogy mindig egy vállalkozó gyerek mutatja be a következő mozdulatsort!

Például: Reggel van, édesen alszol. Anya beszél a szobába, de te meg se hallod, hanem a füledre húzod a takarót, és a másik oldalára fordulsz. Megszólal a telefonodon az ébresztő. Nagyon dühös vagy rá, bevágod a sarokba. De még mindig szól. Feltápáskodsz, nyújtózkodsz. Kikapcsolod a telefont, álmosan kitámolyogsz a fürdőszobába stb.

Vedd figyelembe!

A játékra elég 1-2 perc, de eljátszhatjuk az egész reggelt is, az iskolába indulásig.

JEGYZETEIM

Variáció

Már az udvaron, vagy a tanterembe menet énekeljük el közösen a *Pál, Kata, Péter...* kezdetű népdalt!

1.2 Reggel nálunk

Olvassuk el *Fekete Vince: Reggel...* című versének első három sorát (az első mondat, pedagógus olvassa)! Kérjük meg a gyerekeket, hogy folytassák egy-egy mondattal, mi történik, miután pittyeg az óra! A mondatokkal tehát egy reggel történetét fogalmazzuk meg.

Majd olvassák el a gyerekek végig a verset (egyéni, néma értő olvasással)!

Mi történt a versbéli reggelen?

Vedd figyelembe!

Lehetőleg ne olyan gyerek kezdje a történetmesélést, aki rendszeresen elalszik, elkészik! Így hamar lelőnénk a poént.

1.3 Álom és ébrenlét között

Beszélgessünk kicsit arról, hogy milyen érzés visszaaludni, álom és ébrenlét határán lebegni! Ha a gyerekeknek nehezen megy ez a beszélgetés, segítsünk egy kis szóasszociációs játékkal:

Amikor az álom és az ébrenlét között vagyok,

- olyan a világ, mintha...
- úgy érzem magam, mint egy...
- az jut eszembe, hogy...
- úgy érzem, hogy...

Egyed Emese: Ébredező című verse ezt az állapotot írja le. Olvassák el a gyerekek egyedül a verset, majd listázzuk együtt a számok párját felelgető olvasással!

A pedagógus olvassa/mondja sorban:

Egy szó...

két szó...

három szó...

stb.

A gyerekek mondják a választ (lehet kórusban, de pszt!, halkán, mert még nem ébredtünk fel teljesen)!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A téma verbális kibontása: reggeli történetükön keresztül a gyerekek éljék bele magukat a vershelyzetbe.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Lánccselés
Néma, értő olvasás
Beszélgetés

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Álom és ébrenlét közti állapot tudatosítása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés a személyes tapasztalatokról
Asszociációs játék
Kreatív szövegalkotás

Írjatok saját listát a számokra egytől tízig! Álom és ébrenlét között mi jutna eszedbe arról, hogy

Egy...

kettő...

három...

stb.

Számonként számoljunk be hangosan az eredményről! (Ezt is listázzhatjuk felelgetve, csak itt többféle választ kapunk.)

Vedd figyelembe!

A listázás a számmondókák ritmusalkotó elve, amivel tulajdonképpen a gyerekek is verset (mondókát) írnak. Ezt nem feltétlenül kell tudniuk. Ha van egy-két ügyes megoldás, akkor viszont felolvastathatjuk, és együtt rácsodálkozhatunk, mint versre, mondókára is. Így az ismeret felfedezés-értékű lesz.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Szintézis-feladat: Egy „késős” reggel hangulatának felidézése, annak irodalmi tükrözése, majd leképzése saját szavainkkal – humor és derű a konfliktuskezelésben.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Közös szövegolvasás, szókincsfejlesztés
Láncmesélés variációkkal

1.4 Késésben

Olvassuk el közösen **Fekete Vince: Anyukám ébreszt** című versét! Alkossunk most egy olyan láncmesét, hogy mi történik, ha fél nyolckor ébred a család!

Variációk

Játékszabályban kikötjük, hogy a pedagógus időnként (vagy akár minden mondatnál) „bemond” egy szót, amit bele kell szőnie a következő gyerekek a mondatba. Ezzel irányítani tudjuk a történet alakulását. Érdemes ezt a feladatot egy kis humorral fűszerezni, időnként a témához nem illő szavakat „bedobni” a közösbe (például: markológép, vaddisznócsorda, fesztivál stb.), főleg akkor, ha a történetmesélés jól alakul, és a gyerekek topon vannak.

A láncmesélés után a gyerekek játsszák el szituációs játékkal, mit kell tenni, mondani, ha valaki elkésik az iskolából!

Nézőpontváltásként elolvashatjuk **Markó Béla: Van-e ilyen iskola?** című versét is. Feladatlehetőségeket találunk hozzá az Egyéb ötletek *Apa- és anyaiskola* című részében (7.1).

JEGYZETEIM

Úton az iskolába

2x45 perces szövegfeldolgozó óra
(magyar, dráma, kreatív írás)

Miről szól ez a tanegység?

Értéksorrend felállítása, fontos és kevésbé fontos dolgaink tudatosítása vélemények ütköztetésével, egyeztetésével. A költői képzelet és a valóság összevetése a versbeszélő és a verset befogadó nézőpontján keresztül. Képzelet fejlesztése, kreatív írásgyakorlat.

Áttekintő vázlat

2.1 Lakatlan sziget játék	35 perc
2.1a Kapcsolatépítés	15 perc
2.1b Túlélőcsomag	20 perc
2.2 Táskavizit	10 perc
2.3 Az én táskám	15 perc
2.4 Felhőevő	25 perc
2.4a Versértő olvasás	10 perc
2.4b Étlapfejlesztő csoportok	15 perc
2.5 Értékelés	5 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

A játékhoz nagy helyre lesz szükség, ezért toljuk félre a padokat úgy, hogy utána a csoportok külön tudjanak dolgozni! A táskavizit alatt is maradhatnak a gyerekek csoportkörben, és a multimédiás feladatot is szervezhetjük így, ha minden csoportban van egy okostelefon.

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Lakatlan sziget játék

2.1a Kapcsolatépítés

A gyerekek hunyják le a szemüket, és hívjuk el őket egy képzeletbeli utazásra, amikor is tengerre szállunk, ám a hajónk viharba keveredik, és elsüllyed! De szerencsére néhányan ki tudunk úszni egy lakatlan szigetre. Képzeljék el filmszerűen az eseményeket!

35 perc

15 perc

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Ladik Katalin:
Az én táskám
Lackfi János:
Felhőevő Dorottya

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet vagy írólap, íróeszköz

Internet, projektor, laptop, hangfal

Csomagolópapír
(csoportonként egy ív)
vagy aszfaltkréta
Ugrókötelek
Táskák

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Csoportalakítás saját választás alapján, csoportkapcsolatok, csoportkohézió erősítése. Értéksorrend felállításával az önálló véleményalkotás, érvelés, vitakészség, logikus gondolkodás fejlesztése.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mozgásos társ- és csoportválasztó játék
Értéksorrend
kialakítása egyéni és csoportmunkában

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Csomagolópapírok vagy aszfaltkréta
Ugrókötelek

Majd kérdezzük meg:

Ha egy lakatlan szigetre kerülnél, kiket vinnél szívesen magaddal az osztályból? Itt vannak a szigetek (a csomagolópapírok szétszórva elhelyezve a teremben), egy szigeten összesen öt ember tartózkodhat. Kik kerülnek egy szigetre?

A szigeteket megtámadták a kalózok. Csak akkor van esélyetek a védekezésre, ha összefogtok két másik sziget lakosságával. Kikkel fogjátok össze? A szövetséges szigetek titkos alagutakat építenek ki egymás között. Ezt úgy jelképezzük, hogy ugróköteleket fektetünk le a padlóra, amelyekkel „összekötjük” a szigeteket.

Variáció

Jó idő esetén ezt a játékot az udvaron is játszhatjuk. Ekkor a szigetek körvonalát rajzoljuk meg aszfaltkrétával, a titkos alagutakat pedig a gyerekek maguk rajzolják fel!

Elképzeltető, hogy a szituáció nagyon izgatja a gyerekeket (főleg a fiúkat) fantáziáját. Ha módunk van rá, vonjuk be őket egy differenciált vagy szorgalmi feladatba: tervezzék meg a védekezési stratégiát, kinek mi lesz a feladata! Kreatívírás-gyakorlatként megírhatják a szigetvédők harci énekét, vagy írhatnak egy beszámolót arról, hogyan készültek fel a csatára.

2.1b Túlélőcsomag

Ha öt dolgot vihetnél csak magaddal a lakatlan szigetre, mi lenne az az öt dolog? – Előbb mindenki írja le a saját listáját!

20 perc

A gyerekek a csoportjaikban olvassák fel egymásnak a listáikat, majd a csoportok közösen állítsanak össze egy tízes listát, ami valóban megmentheti az életüket egy lakatlan szigeten!

Végül olvassák fel a csoportok az osztály előtt a tízes listáikat, és állítsunk össze egy közös listát is!

Vedd figyelembe!

A csoportok létszámát úgy válasszuk meg, hogy ne legyen magányosan maradó gyerek!

A társválasztó játék fontos információkról tájékoztatja a pedagógust, hiszen a játék során egy szabad választáson alapuló halmaz-, majd kapcsolati rendszer alakul ki. A csoporton belüli hierarchiát, társas kapcsolatokat is megfigyelhetjük.

A túlélőcsomagba szükséges tárgyak leírásától kezdve a csoportok külön asztaloknál dolgoznak.

Variáció

A „Lakatlan sziget” játékra akár egy teljes tanóra is rászánható.

JEGYZETEIM

2.2 Táskavizit

10
perc

Néha az iskolában is úgy érezzük, mintha a túlélésre kéne berendezkednünk. Úgy is néz ki az iskolatáskánk! Mindenki vegye elő a táskáját, és pakolja ki belőle az összes tanszerét! Mi minden maradt még benne? Keressük meg, melyik dolog az, ami a legviccesebb! Mi az, ami akár egy lakatlan szigeten is hasznos lehet? Mi az, ami a legmeglepőbb?

Vedd figyelembe!

A feladat ne legyen ellenőrzés-jellegű, sokkal inkább egy vidám játék, amiben a gyerekek megpróbálják felüllicitálni egymást. (Bencének egy fél rohadt almája van? Kinek van érdekesebb?) A tárgyakat nem szabad közszemlére tenni, vagy megszegényíteni miatta a gyereket! Ám a játék végén néhány mondatban beszéljük meg, miért nem jó az almát az iskolatáskában rohasztani, vagy a fél pár tornazoknit hetekig hurcolni magunkkal!

A játék szeptember vége felé nagy valószínűséggel viccesebb, mint a tanév legelején.

Szánhatunk rá több időt, ha célunk a gyerekek jobb megismerése, illetve, hogy mindenki beszámolhasson arról, milyen „extrák” vannak a táskájában, és azokat miért hordja magával.

Variáció

Ha az órát a tanév első napján tartjuk meg, akkor valószínűleg még nem lesz túl izgalmas a táskavizit. Ebben az esetben érdemes „virtuális” táskavizitet tartani: Meséljétek arról, milyen élményekkel megrakodva éreztetek a nyári szünetről az iskolába!

2.3 Az én táskám

„Az én táskámba minden belefér” – mondja a vers beszélője **Ladik Katalin**:

Az én táskám című versében.

Nézzük meg, mi minden fér ebbe az iskolatáskába!

Olvassátok el a verset, és jegyezzetek meg minél több mindent a táska tartalmából!

- Mi az, ami valóban belefér az iskolatáskába, és mi az, ami nem?
- Ha be is fér, mi az, ami egyáltalán nem odaillő?
- Hogyan viheti magával mégis ezeket a furcsa tárgyakat?
- Miért lehetnek számára fontosak a tárgyak, melyeket csak képzeletben visz magával az iskolába?
- Szerintetek ki beszél a versben?
- Milyen idős?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A vers hangulatának érzelmi előkészítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Táskavizit, ki- és bepakolás
Beszélgetés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Iskolatáskák

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A költői képzelet és a valóság összevetése, a versbeszélő nézőpontjának megfigyelése. Képzelet fejlesztése, kreatív írásgyakorlat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

A vers önálló olvasása
Közös értelmezése
Képzeletjáték, szógyűjtés
Választható interaktív feladat

JEGYZETEIM

- Fiú vagy lány?
- Miből gondoljátok?
- Milyen nevet adnátok neki?
- Te mit pakolnál be egy képzeletbeli iskolatáskába?
- Mi az, ami számodra fontos, ami a legfontosabb az egy nap „túléléshez” az otthonodtól távol? Készíts róla listát!

Variáció

A feladat egy része digitálisan is megoldható „Az én táskámba minden belefér” című interaktív tankocka segítségével a Reftantáron.

- Mi minden fér bele az iskolatáskába a vers beszélője szerint?

Ha van rá lehetőség, ez a feladat is lehet hosszabb a megadott időkeretnél, hogy minden gyerek megszólalhasson. „Az én táskám” akár egy teljes tanórát is felölölhet.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A vers alkalmas a költői képeken keresztül a képzelet fejlesztésére.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Képzeletjáték, szókincs-fejlesztés

A vers önálló olvasása
Évszak-étlap készítése csoportmunkában

2.4 Felhőevő

2.4a Versértő olvasás

Lackfi János elnevezte versbéli hőseit **Felhőevő Dorottyának**. Mit gondoltok, mit reggelizhet az a mesebeli hős, akit így hívnak?

(Kézenfekvő a válasz: „felhőt”. De kérdezhetünk tovább: Milyen felhőt? Hallgassunk meg néhány gondolatot!)

Olvassátok el a költő *Felhőevő Dorottya* című versét, és állítsátok össze Dorottya étlapját!

Milyen évszakban mehetett iskolába?

2.4b Étlapfejlesztő csoportok

Válasszatok egy másik évszakot, és állítsátok össze onnan is egy étlapot Dorottyának (például tavasszal selyemcukor-virágok, napsugár-limonádé stb.)! Csoportmunkában dolgozzanak a gyerekek, együtt ötleteljenek, és döntsenek az étlapról! A csoportok végül mutassák be egymásnak az étlapjaikat!

Vedd figyelembe!

A csoportmunkában azok a csoportok vesznek részt, amelyek a szigetjátékban alakultak.

Ha szükséges, röviden ismételjük át az évszakok tulajdonságait, gyűjtsük össze az időjárás elemeit, a csapadékformákat stb.!

JEGYZETEIM

Variáció

Az étlapkészítés végén szavazhatnak a gyerekek, hogy ki melyik étlapról választana legszívesebben.

Felhőevő Dorottya és az étlapfejlesztés is kitölthet akár egy teljes tanórát.

10
perc

2.5 Értékelés

Értékeljék most a gyerekek a két költőt: Ladik Katalin vagy Lackfi János verse tetszett jobban? Aki értékelt, indokolja is: Miért?

Tarthatunk közönségszavazást is a versekről.

MIT AKARUNK ELÉRNI?
Önálló véleményalkotás
fejlesztése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?
Vélemény kifejtése
Szavazás

JEGYZETEIM

3.

tanegység

Nehéz gyerekeknek lenni...

3-4x45 perces komplex szövegfeldolgozó témaóra
(magyar, kreatív írás/szövegalkotás, etika,
vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

László Noémi:

Ne másszak folyton

László Noémi:

Mindig van valami

Tóth Krisztina:

Agyatlan vers

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Cédulák a Fele sem igaz
kérdésekhez

Kalap

Írólapok, A/4-es lapok

Egy szék

Gazdátlan tárgyak

Post-it lapok

Rajzlapok

Rajz- és/vagy festőesz-
közök

Galériarendezés eszközei

Gyereklehetőségek és nehézségek versenyeznek, a versbeszélők nézőpontján keresztül. Ön- és társismeret, empátia fejlesztése játékkal, átéléssel, nézőpontváltással. Karakterábrázolás jellemzéssel, képalkotással, a képzelet aktivizálásával. Problémák feltárása, érzékenyítés, kooperációra való törekvés.

Áttekintő vázlat

3.1 Fele sem igaz	15 perc
3.2 Ne másszak folyton	30 perc
3.2a Verstiltások	5 perc
3.2b Tiltásmérő	10 perc
3.2c A felnőtt beszél	15 perc
3.3 Gyerekportré	20-30 perc
3.4 Gyereklehetőségek	15-25 perc
3.5 Mi az, ami nehéz, mi az, ami nem?	45 perc
3.5a Mindig van valami	10 perc
3.5b Problema kör	15 perc
3.5c Csoport-problema kör	20 perc
3.6 Elhagytam a fejem	45 perc
3.6a Tárgykeresés	5 perc
3.6b Alkotómunka	30 perc
3.6c Galéria	10 perc
Összesen:	4x45 perc

Az értékmérő játékhoz nagyobb szabad tere lesz szükség a teremben, amihez érdemes előre átrendezni a termet, például falhoz tolt padokkal. A székeket hol befelé, hol a padok felé fordíthatjuk.

A Problema kör (3.5b) feladatához 4 írólapra előre rá kell írni a kiemelt versrészleteket.

A Tárgykeresés (3.6a) feladatához felcímkézett gazdátlan tárgyakat helyezünk el a teremben! Az alkotómunkához készítsük elő a rajzolás-festést és a galériarendezést!

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Fele sem igaz

15
perc

A gyerekeknek a következő egyéni feladatot adjuk: Egy lapra írd három dolgot az-
zal kapcsolatban, hogy milyen rosszaságokat szoktál csinálni! Egy legyen igaz, egy
nem, egy pedig olyan, amiről nem tudod eldönteni, hogy jó vagy rossz! A neved
ne írd rá a lapra!

Dobjuk a cédulákat összehajtva egy kalapba! Húzzunk ki néhányat, és próbáljuk
meg kitalálni, melyik lehet igaz, melyik nem! Miért lehet igaz, és miért nem? Ha
vítás egy dolog megítélése, mindkét oldalról értékeljük!

Ha a lap írója szeretné, felfedheti, hogy melyik dolgot gondolta igaznak, melyiket
hamisnak.

Variáció

Kinek mit szoktak leggyakrabban megtiltani? Mi az, amire a felnőttek
leggyakrabban figyelmeztetnek? Gyűjtsünk ilyen mondatokat, állítsunk
össze közös listát!

5
perc

Vedd figyelembe!

A gyerekeknek NEM KÖTELEZŐ megmondani az általuk jónak tartott megoldást!
Főleg akkor, ha a beszélgetés kiélezett, ellentétes véleményeket hozott.
A feladatot véletlenül se használjuk fenytésre, kioktatásra vagy megszégyenítésre!

3.2 Ne mássz folyton

30
perc

3.2a Verstiltások

Olvassuk el **László Noémi: Ne másszak folyton** című versét, és keressük
meg, mire figyelmeztetik a gyereket a versben!
Hol történnek ezek a dolgok? Honnan tudjuk?

5
perc

Mozogjátok le, mit csinálhatott a versben szereplő gyerek!

A pedagógus soronként olvassa a verset, a gyerekek pedig lemozogják vagy mi-
mikával követik a felolvasottakat.

Vedd figyelembe!

Minden gyerek egyszerre mozog, vagy minden sor után egy-két gyerek bemutatja
az osztálynak, ő hogyan képzei el a mozgást.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Téma előkészítése, ön-
és társismeret, logikus
gondolkodás fejlesztése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Önértékelés
Bírálat, véleményalkotás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Cédulák, íróeszköz
Kalap

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Azonosulás a vers-
beszélővel, szöveg és
mozgás összekapcsol-
lása. Empátia, ön- és
társismeret fejlesztése,
nézőpontváltás.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás, szövegértés
Mímes, mozgásos reak-
ciók
Értékmérő mozgásos
csoportjáték
Szöveg-transzformáció

JEGYZETEIM

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Helyszín: nagy üres tér a
teremben
Egy szék

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Karakterábrázolás
jellemzéssel, empátia
fejlesztése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Jellemzés előkészítése:
– tulajdonságok gyűjtése
– beszélgetés,
szóbeli mondatalkotás
– közös írásbeli szö-
vegalkotás: bemutató
csetlevél

3.2b Tiltásmérő

10
perc

Az osztályterem két pontja között (például hosszanti irányban) jelöl-
jünk ki egy képzeletbeli számegetest! Az egyenes egyik vége a plusz 100, a
közepe a nulla (itt helyezünk el egy széket), a másik vége a mínusz 100. A tanító
olvassa fel tiltásonként László Noémi versét, a gyerekek pedig helyezkedjenek el
annak megfelelően, hogy mi jellemző rájuk!

Ez egy képzeletbeli hőmérő! Te milyen gyakran hallod a versben szereplő monda-
tokat? Ha nagyon sokszor, akkor állj a plusz 100-ra, ha ritkán, de hallod, akkor a
100 elé pozitív irányban, ha nem jellemző, akkor a nullára, ha még sose mondták
neked, akkor a mínusz 100-ra!

Téged mire szoktak leggyakrabban figyelmeztetni? Mondd ki hangosan, és állj a
megfelelő helyre! A többiek is álljanak be, annak megfelelően, milyen gyakran
hallják ezt!

Vedd figyelembe!

A játék második részében egy-egy gyerek mond tiltásokat, amire a többiek is
reagálnak. Az arra vállalkozók közül válasszuk ki a megszólalókat, ne erőltessük
rá azokra, akik nem akarják!

3.2c A felnőtt beszél

15
perc

Alakítsd át a verset úgy, hogy csupa felszólító mondatból álljon! Mintha
anya vagy apa nevében beszélnél a gyerekeknek.
Olvassatok fel néhány megoldást!

3.3 Gyerekportré

20-30
perc

Ki lehet a gyerek? Milyennek képzeld el azt a kislányt vagy kislányt, akiről a verset
írták? Gyűjtsünk közösen olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek jellemzőek (be-
mutatják nekünk, milyen lehet ez a kislány vagy kislányt)!

Az összegyűjtött tulajdonságok nevét jelenítsük meg fürtábrában (gondolattér-
képen)!

Külső és belső tulajdonságok, majd differenciáljuk ezeket közösen!

Vedd figyelembe!

A differenciáló feladatokkal a jellemzés írását készíthetjük elő. Javasolt lehetőségek:
Beszélgetés a tulajdonságok alapján. Egy-egy tulajdonság kifejtése életpéldával,
például adott élethelyzetben hogyan viselkedik a gyerek. Jelen esetben: Hogyan
viselkedik, mit tesz, ha nyugton hagyják, nem szólnak rá örökké?

A tulajdonságok alapján egy-egy mondat szóbeli megfogalmazása úgy, hogy a tulajdonság neve ne szerepeljen a mondatban.

Például egy tulajdonság: „bátor”. Mondat: Kata/Kari nem ijedt meg, amikor megugatta egy kutya.

Adjunk nevet a gyerekeknek (például Kata/Kari)! Mutassuk be őt néhány mondattal valakinek írásban! Írjunk közösen róla egy csetlevelet!

15-25
perc

3.4 Gyerekproblémák

Mi az, ami neked különösen is nehéz otthon, a felnőttekkel? És az iskolában? Beszéljünk róla!

Variáció

László Noémi: *Mindig van valami* című versének olvasása lehet házi feladat, amivel lezárhatjuk az előző két órát, és előkészíthetjük a következőt. De ha lemondunk a további órák megtartásáról, a versolvasás otthoni elmélyítésnek, továbbgondolásnak is alkalmas.

Vedd figyelembe!

Ezt a feladatot csak akkor válasszuk, ha van elég időnk! Ahhoz, hogy a gyerekek megnyíljanak, idő kell, és ha elindult egy jó, őszinte beszélgetés, nem érdemes gyorsan rövidre zárni. Inkább maradjon el néhány feladat, de hadd beszéljék ki, hadd beszéljék meg a gyerekek a problémáikat!

A felmerülő problémákat viszont érzékenyen kell kezelni. Ha olyasmi kerül szóba, ami egy másik gyereket bánthat, vagy éppen a megszólaló kerülhet rossz helyzetbe, tereljük el a témát, vagy jelezzük, hogy ezt inkább majd személyesen beszéljük meg!

45
perc

3.5 Mi az, ami nehéz, mi az, ami nem?

3.5a *Mindig van valami*

Olvassák el a gyerekek magukban **László Noémi: *Mindig van valami*** című versét! Keressék meg, mi az, ami nehéz a vers szereplőjének! Hol érik őt ezek a nehézségek?

Variáció

Vágjunk boldoggyerek-képet, mintha fotó készülne az osztályról. „Csííz” – felszólításra mindenki legyen nagyon „Happy”.

Majd olvassuk el a verset visszafelé is, gondolatról gondolatra. Mi van a boldog kép mögött? Fedezzük fel az összefüggéseket!

10
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Problémák feltárása, érzékenyítés.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Problémák feltárása, érzékenyítés, ön- és tárismeret fejlesztése, kooperációra való törekvés.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Néma, értő olvasás
Probléma-felismerés, értékelés
Problémagyűjtés, beszélgetés, kooperáció

JEGYZETEIM

**MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK
EHHEZ A FELADATHOZ?**
4 írólap, rajtuk idézetek
a versből
A4-es lap, íróeszköz
(csoportonként)

15
perc

3.5b Problémakör

A pedagógus négy írólapra írja fel külön-külön a vers négy gondolatát!

- Leszaladni az ezer métert
- Fejben szorozni
- Átúszni a medencét
- Vállalni a hibát, főleg, ha nincs rá mentség.

Adják a gyerekek körbe a lapokat! Akinek nehéz megtenni az adott dolgot, rajzoljon egy szomorú arcot, akinek könnyű, az egy szívecskét! Végül számoljuk össze, hogy hány szomorú arc és hány szívecske gyűlt össze egy-egy lapon!

Mi az, ami a legtöbbeknek nehéz? Vajon miért?

Vedd figyelembe!

Valószínűleg a „Vállalni a hibát...” gondolat lesz a gyerekeknek a legnehezebb. Ez alapot adhat arra, hogy kialakuljon egy jó, etikai tartalmú beszélgetés.

Segítő kérdések:

- Tudtok példát mondani arra, amikor nehéz volt vállalni a hibát, amit vétettek? Miért?
- Mitől féltél a legjobban, amikor nem vallottad be?
- Szerinted mi a legrosszabb büntetés?
- Hogyan lehet jóvátenni egy hibát? Mondjatok rá példát!
- Mi a különbség a hiba és a bűn között?

20
perc

3.5c Csoport-problémakör

Az osztályt osszuk kis csoportokra! Minden csoportnak adjunk egy A/4-es lapot, amit hajtsunk négy részre! Beszéljék meg a csoportok, hogy nekik mi a legnehezebb! Válasszanak négy dolgot, és írják rá a lap négy különálló részére! Majd adjuk körbe a lapokat, és a gyerekek az előző feladathoz hasonló módon jelezzék, hogy nekik mi nehéz, és mi nem (szomorú arc – szívecske)!

Ellenőrzés:

Az előző feladathoz hasonlóan összesítsük az eredményt, azzal a különbséggel, hogy a legtöbbször által jelzett nehézségre próbáljunk együtt olyan konkrét megoldást találni, ami hétköznapi életben is átvihető!

Például: nehezen megy többeknek a matek – tanuló párok vagy -csoportok kialakítása.

Vedd figyelembe!

Ennél a feladatnál is előjöhetnek olyan nehézségek, amelyeket érdemes közösen megbeszélni.

3.6 Elhagytam a fejem

45
perc

3.6a Tárgykeresés

Már szeptember végére is biztosan lesznek elhagyott, gazdátlan tárgyak az osztályban (vagy maradtak az előző évről). Ezeket előre dugjuk el egy-egy post-it lappal felcímkézve: „Keresem a gazdámat!” A gyerekek keressék meg az elhagyott tárgyakat az osztályban!

5
perc

3.6b Alkotómunka

A gyerekek olvassák el **Tóth Krisztina: Agyatlan vers** című művét, majd készítsenek illusztrációt hozzá!

30
perc

3.6c Galéria

Kiállítás-rendezés, az alkotások bemutatása.

10
perc

Variációk

Ha a problémafeltáró beszélgetés elég mélyre sikerült, érdemes Tóth Krisztina verse helyett az óra hátralévő részében „Mindig van valami” címmel készíteni illusztrációt vagy saját élményen alapuló képet.

A két vers illusztrálása választható feladat is lehet a gyerekek számára.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Téma motiváló előkészítése, majd kibontása a képzelet aktivizálásával.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Tárgykereső játék
Vers önálló olvasása
Illusztráció készítése
Kiállítás-rendezés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK ÉHHEZ A FELADATHOZ?

Gazdátlan tárgyak
Post-it lapok
Rajzlapok, rajz- és/vagy festőeszközök
Kiállításrendezés eszközei

JEGYZETEIM

4.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Zágoni Balázs:
Nemtudós mese

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Cédulák, íróeszköz
Kalap
Rajzlap vagy írólap
Csomagolópapír, rajzeszköz: zsírkréta, filctoll, színes ceruza
Cellux ragasztó

Nemtudós óra

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, etika, vizuális kultúra)

Mit nem tud apa és anya – gyerekszemszögből ábrázolva. Belehelyezkedés a gyerekek és felnőttek nézőpontjába, a különbség tudatosítása. A felnőttek világával való konfliktusok oldása és ábrázolása humorral, derűvel. A szöveg vizuális megjelenítése, együttműködés csoportmunkában.

Áttekintő vázlat

4.1 Nem tudom	45 perc
4.1a Nem tudom...	15 perc
4.1b Nemtudós anya, apa	15 perc
4.1c Nemtudós csoport	15 perc
4.2 Nemtudós képregény	45 perc
4.2a Egyéni képalkotás	30 perc
4.2b Képregény összeállítása	10 perc
4.2c Képregény-galéria	5 perc
Összesen:	2x45 perc

A gyerekek az idő nagyobb részében hatfős csoportokban fognak műhelyszerűen dolgozni. Ehhez rendezzük át a termet!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Belehelyezkedés a gyerekek és felnőttek nézőpontjába, a különbség tudatosítása. A felnőttek világával való konfliktusok humorral való oldása, kezelése. Jó együttműködés kialakítása csoportmunkában.

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Nem tudom

45
perc

4.1a Nem tudom...

Mindenki kap egy cédulát, és ráírja: Nem tudom. Majd folytatja, mit nem tud. Például: Nem tudom, milyen idő lesz holnap.

15
perc

Kalapba dobjuk a cédulákat, és sorra húzunk belőle. Mindenki úgy olvassa fel a mondatát, mintha apukája vagy anyukája mondaná. Utánozhatja a hangját, hanghordozását is.

JEGYZETEIM

4.1b Nemtudós anya, apa

15
perc

A gyerekek sokszor egészen mást gondolnak a dolgokról, mint a felnőttek.

A pedagógus olvassa fel **Zágoni Balázs: Nemtudós mese** című művét, közben figyeljék meg, mi mindent nem tud anya és apa! Majd olvassátok el magatok is újra, és válasszátok ki a legviccesebb három-három dolgot, amit nem tud anya vagy apa!

Miért viccesek ezek a dolgok? A történet óvodásokról szól. Ránk, nagyobbakra is jellemző a „nemtudás”? Mi milyen dolgokat sorolnánk fel egy nemtudós mesében?

4.1c Nemtudós csoport

15
perc

Alkossatok hatfős csoportokat és közösen beszéljétek meg, mi a 3-3 legviccesebb dolog, amit nem tud anya és apa! Majd osszátok szét ezeket, mindenkinek egy vicces dolog jusson a csoportban! (Ami a szövegből egy-egy mondatot jelent.)

Variáció

Már a legelső feladattól kezdve hatfős csoportokban helyezkedhetnek el a gyerekek.

Vedd figyelembe!

Ha nem jön ki pontosan, természetesen lehetnek kisebb vagy nagyobb létszámú csoportok is. A hat fő a szöveg- és képbontás miatt optimum.

4.2 Nemtudós képregény

45
perc

4.2a Egyéni képalkotás

30
perc

A csoport tagjai egy hat képből álló képregényt készítenek, amiből minden gyerek egy képet rajzol meg. Rajzlapra vagy írólapra dolgozhatnak a gyerekek, a választott mondat vagy egy részlete is rákerülhet a képre.

4.2b Képregény összeállítása

10
perc

Végül a csoport tagjai állítsák össze a képekből a saját képregény-részletüket! A képeket rakhatják egymás mellé, alá-fölé, cellux ragasztóval rögzítve egymáshoz vagy egy alátét csomagolópapírhoz.

4.2c Képregény-galéria

5
perc

A végén nézzék meg a csoportok egymás munkáit! Képregény-kiállítást is rendezhetünk.

Vedd figyelembe!

A képregény összeállítása kompozíciós feladat, amivel a tulajdonképpeni képregényoldal kialakul. Tehát nem egyszerű lineáris sorozat készül, mint egy leporelló esetében. A képek összerendezése további vizuális ötleteket adhat a gyerekeknek, amit érdemes ösztönözni, segíteni.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szerepjáték, beleélés
Néma értő olvasás,
lényegkiemelés
Értékválasztás
csoportkörben

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Cédulák, íróeszköz
Kalap

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A szöveg vizuális megjelenítése, együttműködés csoportmunkában.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Téma rajzos ábrázolása,
szöveg beépítése
Közös kompozíció a képekből
Kiállítás-rendezés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap vagy írólap
Csomagolópapír Rajzeszköz: zsírkréta, filctoll,
színes ceruza
Íróeszköz
Cellux ragasztó

JEGYZETEIM

5.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Nógrádi Gábor – Nógrádi Gergely: *A másik felet is meg kell hallgatni*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Páronként egy logikai készlet

Fekete bárány

45 perces komplex szövegfeldolgozó óra,
bibliai kapcsolódással
(magyar, etika, dráma, vizuális kultúra)

A „fekete bárány” helyzetének ábrázolása egy példázatértékű történetben. Szöveg értelmezése, empátia fejlesztése. Beleélés, véleményalkotás, belső hangok kihangosítása. A szólás vizuális megjelenítése absztrakt képpel, lényegkiemelés képi és fogalmi szinten.

Áttekintő vázlat

5.1 Szülők támadása	20 perc
5.1a Hogy folytatódik?	10 perc
5.1b Mi a véleményed?	10 perc
5.2 Szereplők nevében	10 perc
5.3 Fekete bárány	15 perc
Összesen:	45 perc

A gyerekek párban és négyfős csoportokban fognak dolgozni, ami megoldható két-két pár összefordulásával egy-egy asztal körül. Legyen kéznél a logikai készlet!

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

Fantázia, empátia, kifejezőkészség fejlesztése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szóbeli szövegalkotás
Hangos olvasás
Beszélgetés, véleményalkotás

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Szülők támadása

20 perc

5.1a Hogy folytatódik?

A pedagógus olvassa fel **Nógrádi Gábor – Nógrádi Gergely: A másik felet is meg kell hallgatni** című novellájának első felét cím nélkül az „...elege lett a felajzott szülők szitkozódásából” mondat végéig!

A gyerekeket osszuk négyfős csoportokra (párok forduljanak össze), és közösen próbálják kitalálni, mi lett a történet vége! Hallgassunk meg néhány változatot!

10 perc

5.1b Mi a véleményed?

A gyerekek közösen olvassák el a szöveggyűjteményből a befejezést! Majd beszéljünk a szövegről!

10 perc

JEGYZETEIM

- Meglepett-e a történet vége? Miért igen, miért nem?
- Ki, kik voltak ebben a történetben az igazi bűnösök? Miért?
- Mit gondoltok, miért „ugrottak” rá a szülők Gergőre?
- Hogyan tudták volna javítani ezt a helyzetet?
- Mit jelent az, hogy „a másik felet is meg kell hallgatni”?

Vedd figyelembe!

A közös olvasás történhet osztálykeretben felváltva, hangos olvasással. De maradhatnak a gyerekek négyfős csoportokban, és olvashatnak így egymásnak.

Ha az osztály érzékeny rá, elvihetjük a beszélgetést a hamis (társadalmi) sztereotípiák irányába is. Minden osztályban van kirekesztett gyerek (szegény, más etnikumú, fogyatékkal élő vagy SNI-s, ADHD-s). A feladat lehetőséget ad arra, hogy beszéljünk ezekről a problémákról, áttörjük a sztereotípiákat, és közelítsük egymáshoz a feleket.

5.2 Szereplők nevében

Négyfős csoportokban „hangosítsátok ki”, mondjátok ki hangosan Gergő, a szülők és a másik két gyerek gondolatait!

Mit érzett, mit gondolt

- Fatima, amikor megvádolta Gergőt?
- az anyukája, amikor Fatima elmondta, hogy szerintem mit tett Gergő?
- Gergő, amikor megvádolták?
- Gergő anyukája, amikor rátámadtak a szülők?

Mondjátok ki, mit gondolt, mit érzett Fatima, Fatima anyukája, Gergő, Gergő anyukája, amikor kiderült az igazság?

Vedd figyelembe!

Lehet, hogy a gyerekek nehezebben élik bele magukat a szülők élethelyzetébe, de érdemes megpróbálkozni vele!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Szöveg értelmezése, empátia fejlesztése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

„Belső beszéd” a szereplők nevében

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A szólás vizuális megjelenítése mértani formákkal, absztrakt képpel. Lényegkiemelés képi és fogalmi szinten.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Képkalkotás mértani formákkal
Jelkép verbális értelmezése, véleményalkotás
Bibliai párhuzamok megismerése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK**EHHEZ A FELADATHOZ?**

Páronként egy logikai készlet

5.3 Fekete bárány

Mit jelent az a szólásértékű kifejezés, hogy „fekete bárány”? Mi lehet az eredete? Képzeljétek el, hogy modern művészek vagytok, akik csak színes geometriai formákkal ábrázolhattok! Párban vegyetek elő egy logikai készletet, és alkossatok meg egy ábrát, ami a fekete bárány helyzetét mutatja a közösségben (nem szükséges az összes elemet használni)!

Ha készen vannak a gyerekek, szóban mutassák be az ábrájukat!

Most alakítsátok át úgy az ábrát, hogy azt mutassa: a fekete bárányt is meghallgatja és elfogadja a közössége!

Mondjátok el erről az ábráról – a fekete bárány helyzetéről – a véleményeteket!

Variáció

Ha az osztályban probléma a kirekesztés, és a gyerekek nyitottak rá, akkor ez a tanegység akár egy „kibeszélő” óra is lehet. Természetesen nem abban az értelemben, hogy a „fekete bárány” fejére olvassuk a „bűneit”, hanem lehetőséget teremtünk arra, hogy közösen végigbeszéljük a problémákat, megértsük a különböző nézőpontokat, és közelítsük egymáshoz a véleményeket. Így a tanegység 2x45 perces is lehet.

Kapcsolódó

A „fekete bárány” kifejezésnek van egy bibliai párhuzama is: az ószövetségi törvények szerint minden évben két bakot áldoztak Istennek a zsidók a saját vétkeikért (3Móz 16,7–10). Az egyik bakra „rávetették” a nép bűneit, kikergették a pusztába a démonokhoz, és így pusztulásra ítélték. Általában ez a bak – a „bűnbak” – fekete volt. A másikat feláldozták az áldozati oltáron, hálaáldozatként, hogy megbocsátott Isten a népnek. A „bűnbak” a „fekete bárány” szinonimája. A juh, bárány szintén áldozati állat volt. Jézus példázata a Jó pásztorról utalás arra, hogy az újszövetségi időkben már nincs szükség „bűnbakokra” vagy „fekete bárányokra”, mert Jézus magára vette mindannyiunk bűneit.

Mielőtt Jézust elítéli a Nagytanács, a farizeusok és főpapok már zúgolódnak maguk között ellene. Nikodémus ekkor így szól: „Elítéli-e az embert a mi törvényünk, míg ki nem hallgatták, és meg nem tudták tőle, hogy mit tett?” (Jn 7,51) – Ugye hasonlít az anya szavaihoz?

Csodás játék

45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, hittan, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

Ismert bibliai történetek felidézése kulcsszavak segítségével. Kapcsolatteremtés a bibliai kor és a mai kor gyerekvilága között a történeten keresztül. Jézus és a gyerekek kapcsolatának képi megjelenítése.

Áttekintő vázlat

6.1 Kulcsszavak	15 perc
6.2 Csodás játék	15 perc
6.3 Illusztráció	15 perc
Összesen	45 perc

Előkészületek

A csodatörténetek kulcsszókártyáit előre elkészítjük. Az illusztrációhoz a Jézus-alakot a sablon segítségével kivágjuk egy vagy több példányban, attól függően, hány csoportban szervezzük az órát. Szükség esetén a sablont fénymásolóval fel lehet nagyítani. A gyerekalakokhoz is találunk kivágható sablonokat, de dönthetünk a gyerekek önálló rajza mellett is, a rendelkezésre álló idő függvényében.

6. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Miklya Luzsányi Mónika:
Csodás játék

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, laptop, hangfal

Szókártyák
Ollók, színes papírok
Alaplap: A3-as vagy félíves karton
Sablonok a papírlánchoz

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Kulcsszavak

15 perc

Készítsünk annyi szókártyát Jézus három csodájával kapcsolatban, hogy minden gyereknek jusson egy! Rendezzék a gyerekek a szókártyákat a táblán a csodáknak megfelelően!

Szókártyák lehetnek például:

Kánai menyegző (János 2,1–11):

bor / víz / kőedények / Mária / szolgák / násznagy / vőlegény

Vihar lecsendesítése (Márk 4,35–41):

Genezáreti tó / csónak / tanítványok / este / vánkos / szélvihar / hullámok

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Téma felvetése, bibliai történetek felidézése kulcsszavaiak segítségével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szavak csoportosítása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Szókártyák

JEGYZETEIM

Jairus lányának feltámasztása (Márk 5,21–43):

kislány / betegség / halál / sírók / zsinagógai előljáró / Talitha kúmi! / felkel az ágyból

Te Jézus melyik csodáját próbálnád ki szívesen?

Variáció

A szókétyákat dugjuk el a teremben, és aki megtalálja, az felrakhatja a megfelelő helyre!

Vedd figyelembe!

A szövegfeldolgozás feltétele, hogy a gyerekek ismerjék a három bibliai történetet. Hittan szempontjából ez ismétlő órának számít.

Csak a megadott három csoda szókétyáit készítsük el, szükség esetén keressünk még szavakat a történetben! A csodák nevét írjuk fel a táblára!

6.2 Csodás játék

Mutassuk be a **Miklyá Luzsányi Mónika: Csodás játék** című történetéből készült hangoskönyv első képét a Reftantáron!

Beszélgessünk arról, hogy vajon mi történhetet!

- Mit mondhat az anya a fiának, és viszont?

Mutassuk be a gyerekeknek a hangoskönyv videó változatát a 4:05 percig (a „felnőttként annyi csodát tett, hogy számon sem lehet tartani” mondatig)!

- Vajon hogyan fejeződhet be ez a történet? Találgassunk együtt!

Majd a gyerekek önállóan olvassák el a történetet a szöveggyűjteményből, és beszéljük meg, mi volt a jó megoldás a befejezésre, illetve melyik közelítette meg legjobban!

Variáció

A hangoskönyv interaktív változatának végén játékos feladatokat találhatunk, a gyerekek sorba rendezhetik a történet eseményeit.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Kapcsolat teremtése a bibliai kor és a mai kor gyerekvilága között.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Történet befejezése
Néma, értő olvasás

JEGYZETEIM

6.3 Illusztráció

Készítsük el a történet illusztrációját papírkivágással közösen!

A pedagógus készítse el a Jézust formázó alakot (lásd az alaksablont), a gyerekek pedig a gyerekalakokból álló papírláncot! Megtaláljuk a papírlánc készítésének lépéseit, letölthető alaksablonokkal együtt a Reftantáron!

Jézus alakját ragasszuk közösen egy nagyobb alaplap közepére, a gyerekek pedig a maguk készített papírkivágást Jézus köré ragasszák fel!

Variáció

Minden gyerek rajzoljon önállóan egy gyerekfigurát, vágja ki, és ragassza a Jézus-alak köré valahova! Így a gyerekfigurák személyesebbek lesznek, nem olyan sematikusak. Ez a megoldás időigényesebb.

Vedd figyelembe!

Az illusztrációt készíthetjük közösen az egész osztállyal. Ebben az esetben jó sok gyerekalak kerül Jézus köré, egy egész tábor. (Nem baj, ha egymást is fedik az alakok.) Dolgozhatnak a gyerekek csoportmunkában is, ekkor több Jézus-alakra lesz szükség.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Jézus és a gyerekek kapcsolatának képi megjelenítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Papírkivágás
Kompozíció kialakítása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Ollók, színes papírok
Alaplap: A3-as vagy féli-
ves karton
Sablonok a papírlánchoz
Sablonrajz: Jézus-alak
elérhető a reftantar.hu-n.

7.

tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Haragkezelés játékkal, derűvel. A vers megismerése, értelmezése vita keretében, szintézis képalkotással.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Vers olvasása és értelmezése
Nézőpontváltás: szülői tanulás, feladatok, gondok
Kreatív írás: tananyaglista az életiskolából

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Oldjuk az iskolakezdés feszültségét játékos hangulattal, a nyár örömeinek, játékoságának megidézésével. A versek a nyelvjáték örömeivel teszik örömtelivé a tanulást.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Villámkérdések
Vers olvasása és értelmezése
Beszélgetés, véleményalkotás
Illusztráció készítése
Kreatív írás nézőpontváltással: egy fadiák gondolatai

Egyéb ötletek

FELADATOK LEÍRÁSA

7.1 Apa- és anya-iskola

Mi lenne, ha apa és anya is iskolába járna? – Bevezetesként megkérdezhetjük a gyerekektől, és beszélgethetünk róla kicsit.

Majd olvassuk el (egyénileg vagy közösen) **Markó Béla: Van-e ilyen iskola?** című versét!

- Milyen iskoláról van itt szó?
- Miért nem jár apa és anya ebbe az iskolába?
- „Nehéz a lecke” – Mit jelent ez?
- Mit gondoltok, valóban nehéz anyának és apának lenni? Mi okozza a nehézséget?

Ha nem is az iskolapadban, de anya és apa is sokat tanul az „élet iskolájában” arról, hogy mit jelent anyának és apának lenni. Írjatok egy listát, mi a tananyag az élet anya- és apa-iskolájában (egyéni vagy kiscsoportos munka)!

7.2 Suli hava, faiskola

7.2a Suli hava

Villámkérdések:

- Melyik évszaknak van hava? ...virága? ...gyümölcse? ...szele? ...öröme?
- Melyik hónapnak van jege? ...forrósága? ...ünnepe?
- Mit jelent a karácsony hava? ...pümkösd hava? ...Szent Mihály hava? (A december, május, szeptember régi nevei)
- Minek a hava (hónapja) még a szeptember? Milyen nevet adhatnánk neki?

Olvassuk el **Vörös István: Suli hava** című versét!

- Mit jelent a nyitó mondat? Ki kérdi és miért? (Ki a versbeszélő?)
- Mi a véleménye az iskoláról, a tanulásról és a nyárról?
- Kiket küldene az iskolába?
- Mi a véleményetek az utolsó mondatról? Igaz? Nem igaz? Indokoljátok is!
- Miért vált be a nyár?
- Mit gondoltok, játék közben nem lehet tanulni?
- Hogyan lehet a „nyarat” folytatni iskolaidőben is?
- Hogyan lehet/lehetne a nyári tanulási formát az iskolában gyakorolni?

JEGYZETEIM

Mindezekről jót beszélgethetünk a gyerekekkel, és kidolgozhatunk egy „nyár-stratégiát” az őszi iskolai napokra is.

7.2b Fasuli

Azt olvastuk az előbbi versben: „fáknak nyissunk faiskolát”.

- Azt hogy lehet?
- Milyennek képzeled a versbeszélő a faiskolát?
- Tudjátok-e, valójában mi a faiskola?

Olvassátok el **Weöres Sándor: Faiskola** című versét, és figyeljétek meg, milyennek képzeled a versbeszélő a faiskolát!

- Melyik a legviccesebb sor?
- Melyik a legérdekesebb?
- Melyik a legelgondolkodtatóbb? Miért?

- A fák miről álmodnak?
- Ők milyen iskolába szeretnének járni? Miért?

- Mit tudnak a fák, és mit tudnak a gyerekek (emberek)?

Készítsetek illusztrációt a vershez! Rajzoljátok le azt a képét, ami a legjobban megragadott!

Vagy írjátok le egy fadiák gondolatait arról, miért szeretne hús-vér (ember) diák lenni!

7.3 Édes gyerekem...

Mosonyi Aliz: Illemtan gyerekeknek című könyvének részleteit megtaláljuk a Reftantáron.

Ezek jó alapot nyújthatnak egy teljes drámaóra megtartására, mivel a szövegben olvasott szituációk nemcsak viccesek, hanem könnyen el is játszhatóak.

A gyerekek maguk is írhatnak hasonló illemtani tanácsokat.

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

Rajzlap vagy írólap,
rajzeszköz

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Illemre nevelés, gyerekekhez közelítve.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Drámajáték
Kreatív írás: illemtani tanácsok

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Haragkezelés játékkal, derűvel. A vers megismerése, értelmezése vita keretében, szintézis képalkotással.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Önismereti játék
Vershallgatás
Beszélgetés
Illusztráció készítése
Vagy: zacskóbáb készítése, bábjáték

7.4 Nem vagyok méregzsák

Bevezető játék: Zsákbamacska

Papírtáskába vagy papírzacskóba üres cédulákat teszünk. Minden gyerek húz egy zsákbamacska-cédulát. A cédulán nem talál semmit. Írja rá azt, amiért haragszik, vagy amiért nemrégiben (legutóbb) haragudott, illetve ami miatt veszekedett valakivel! Nevet nem kell ráírnia. Majd tegye vissza a haragos cédulát a zsákba! Ami most már nem is zsákbamacska, hanem méregzsák.

- Tudjátok-e, kit nevezünk méregzsáknak?

Hallgassuk meg **Miklya Zsolt: *Nem vagyok méregzsák*** című versét a Paulik Családi Zenekar előadásában (megtalálható a Reftantáron a tanegység linkjei között)!

- Mi mindenért mérgelődik a vers főszereplője? Igaza van-e abban, hogy mérgelődik?
- Hogyan kell kifejeznünk, ha valami nem tetszik?
- Milyen megoldásai lehetnek ennek? (Nem mindig tudunk változtatni. A problémákhoz való hozzáállásunk viszont rajtunk múlik.)

Illusztráció a vershez: Készítsd el egy méregzsák portréját! Papírkép, kollázs: színes papírok tépése, ragasztása.

Végül: méregzsák-képek bemutatása, a kezdő méregzsák-cédulákkal együtt megy a szelektív papír-hulladékgyűjtőbe.

Variáció

Zacskóbáb készítése: a méregzsák-portré egy papírzacskóra készül, amivel bábozhatnak is a gyerekek (a kezükre húzva).

A versmonológót is elmondhatja – elmoroghatja – a kézre húzott méregzsák.

7.5 Tanévnnyitó

Tanévnnyitóra a Reftantáron találunk további versválogatást, amiből egy-egy verset kiválaszthatunk szavalásra, de akár műsort is szerkeszthetünk. Ehhez érdemes válogatni a szöveggyűjteményben szereplő művek közül is, főleg a Gyerek-kuckó témáiból.

Ajánlott művek

Markó Béla: *Csigaiskola*

Szabó T. Anna: *Iskocka*

Szabó T. Anna: *Famese*

Weöres Sándor: *Kezdődik az iskola*